

постмодерної доби та її теоретичного осмислення (створення періодизації мистецтва постмодерну, виокремлення його основних музичних напрямів тощо) має відбутися переформатування й унормування змісту курсів – як нормативних, так і спеціалізованих. Наразі ми можемо лише стверджувати, що через синтетичний характер мистецтва постмодернізму його характеристика буде базуватися не на стильовому принципі, як мистецтво модернізму, не на особливостях композиторської техніки, як музика повоєнного авангарду, а на концепті мистецького синтезу, який є провідним для постмодерної доби.

Список використаних джерел:

1. Корчова О. Музичний модернізм як terra cognita : монографія. Київ : Музична Україна, 2020. 469 с.
2. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури : монографія. Вид. друге, перероб. і доп. Київ : НАКККиМ, 2016. 352 с.
3. Сучасне музичне мистецтво: курс лекцій для студентів освітнього рівня «Магістр» спеціальності 025 «Музичне мистецтво» / розроб. О. Ю. Серова. Київ : НАКККиМ, 2019. 72 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-61>

Куцька О. М.,

*доктор історичних наук, професор,
начальник кафедри воєнної історії
Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного
м. Львів, Україна*

Куцька К. С.,

*студентка
Львівського інституту ПрАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
м. Львів, Україна*

МУРАЛИ ЛЬВОВА ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Наприкінці ХХ століття у вуличну культуру міст твердо входить художній розпис зовнішніх стін будинків – мурали. Цей вид сучасного мистецтва на початку ХХІ століття набуває все більшого мистецького

значення поряд із мозаїкою, фрескою, стінописом тощо. Мурали покликані взаємодіяти з громадськістю, доносити найактуальніші прояви сучасного буття. Сьогодні найбільш наболілою та пекучою темою є агресія Російської Федерації проти України. Саме вона посідає чи не провідне місце у роботах художників з вуличного мистецтва починаючи з 2014 року.

Умовно стінописи на львівських вулицях можна поділити на такі типи:

1) символічні мурали. Як приклад наведемо портрет маленької дівчинки в українському квітчастому віночку, що з'явився на стіні на вулиці Городоцькій. Виконана робота у синьо-жовтих фарбах. Під малюнком цитата з виступу Президента України, В. Зеленського, на його інавгурації: *«Я дуже хочу, щоб у ваших кабінетах не було моїх зображень, моїх портретів, бо президент – не ікона, не ідол, президент – це не портрет. Повісьте туди фотографії своїх дітей і перед кожним рішенням дивіться їм в очі»* [13]. До цього типу стінописів відносимо рисунок зі стіни середньої загальноосвітньої школи №65 у Львові. На ньому зображено дівчину-Україну з прапором на обличчі і вінком на голові. Його ескіз створили львівські школярі у межах ініціативи «Громада, дружня до дітей та молоді», а працював над роботою художник-мураліст А. Буняк [9];

2) поетичні мурали. Це стінні розписи, на яких художники виводили поезію українських бійців або їх родичів. Нерідко вірші супроводжувались рисунками на відповідну тематику. Як зазначав організатор однієї з таких акцій громадський діяч, журналіст А. Мочурад: «Будучи там, на Сході, люди пишуть дуже позитивні, гарні речі. Часто це вірші про любов, це не є якісь агресивні моменти» [11]. У 2015 році активістами було започатковано проєкт «Вірші з війни», який перетворив стіни міста на арт-об'єкти з поезією учасників війни на Донбасі [1];

3) мурали зі зворушливими сюжетами з життя родин військовослужбовців. Одним із яскравих прикладів такого стінопису у Львові є робота паризького вуличного художника К. Гемі. Він зобразив прикордонника, який прощається зі своєю коханою на вокзалі. Подібний мурал є також на стіні Литовської військової академії у Вільнюсі [5];

4) мурали, присвячені пам'яті видатних містян, які загинули захищаючи Україну. Так влітку 2020 року відкрили стінопис з зображенням Василя Сліпака – всесвітньо відомого оперного співака та українського воїна в зоні Антитерористичної операції на Сході України. Над ним працювала група "Secret Universe", що об'єднала молодих львівських художників [8]. А восени 2022 року у Львові оголосили збір на стінопис, присвячений воїну та поету Юрію Руфу.

Він воював у складі 24-тої окремої механізованої бригади, загинув 1 квітня 2022 року у боях біля міста Попасна Луганської області [6]. Одна з авторок ініціативи сихівчанка та народна депутатка Н. Піпа зазначила: «Юрій Дадак був відомий не просто як солдат ЗСУ, а перш за все як людина, яка впливала на патріотичний дух, зокрема молоді в Україні» [3];

5) мурали, присвячені найдраматичнішим сторінкам війни. Одну з таких робіт створив маріупольський художник Д. Вовк. Він зобразив трагедію Марупольського театру, героїчну оборону на заводі «Азовсталь», життя та спроби евакуації цивільних мешканців міста тощо [12]. Цей стінопис відкрили у День захисників та захисниць України в 2022 році. Як зазначив сам художник, було дуже важливо зобразити надію на повернення додому – власне, мурал так і називається. Коли люди проходили повз, вони казали: «Ми повернемось, а малюнок залишиться». У них вже є більше впевненості в тому, що вони зможуть поїхати додому [4];

6) мурал присвячений злободенним питанням. Наприклад, американський художник Бенджамін Свотез у парку Залізна Вода створив малюнок присвячений продовольчій безпеці під час війни. За словами самого митця, у стінописі є чимало символізму: схід сонця, що асоціюється із початком нового дня, уквітчана українка, яка символізує силу та гордість за свою країну, орнамент – є своєрідним оберегом [10];

7) мурали, які не стосуються безпосередньо війни, проте покликані у цей непростий час примножувати гордість українців щодо власної історії та видатних діячів нашої Батьківщини. Тут найперше вартує згадати проект «Герої мікрорайонів: шість районів, шість муралів, шість особистостей». Над ним працювали художники на чолі з іконописцем С. Владикою. Завдяки їм у Львові з'явилися стінописи, присвячені українському поету, прозаїку, мислителю Т. Шевченкові, українському мистецтвознавцю, директору Львівської галереї мистецтв та академіку Української академії мистецтв Б. Возницькому, митрополиту А. Шептицькому, громадській активістці К. Ганзюк [7].

Патріотичний стінопис у Львові прикрашає не лише зовнішні, але й, подекуди, внутрішні стіни будівель. Наприклад, палати з муралами відкрили в одному з шпиталів Львівщини. На стінах можна побачити портрети (Т. Шевченка, Р. Шухевича), обстріляний окупантами літак «Мрія» тощо. Один із пацієнтів, військовослужбовець ЗС України Т. Гавак, наступним чином прокоментував побачене: «Хто б там що не говорив, і згине зло, і правда переможе. Ліна Костенко. Молодець, її слова. Ми переможемо» [2].

У підсумку зазначимо, що вуличний стінопис впливає не лише на загальний настрій містян, але й на самосвідомість кожного, підіймають

соціальну активність. В складні часи російсько-української війни завдяки художнім образам вітчизняного мурал-арту відбувається патріотичне виховання населення, єднання громадян нашої Батьківщини, долучення України до світового контексту мистецтва, у тому силі – стінописів.

Віддалений від територій активних бойових дій, Львів став провідним локальним осередком українського вуличного стінопису. Самі ж мурали стають окрасою міста, яка й по завершенню війни матиме не лише художню цінність, а й історичну.

Список використаних джерел:

1. Коли про війну говорять навіть стіни. 21.02.2020. URL: <https://www.volyn.com.ua/news/146655-koly-pro-viinu-hovoriat-navit-stiny> (дата звернення: 10.03.2023).

2. Кужик М. У Львові реабілітувати постраждалих від війни допомагають мурали і вірші видатних українців просто в палатах. 22.08.2022. URL: <https://tsn.ua/ato/u-lvovi-reabilituvati-postrazhdalih-vid-viyuni-dopomagayut-murali-i-virshi-vidatnih-ukrayinciv-2140447.html> (дата звернення: 10.03.2023).

3. На Сихові створюють мурал присвячений Герою Юрію Руфу. 12.07.2022. URL: <https://sykhiv.media/na-syhoivi-stvoryat-mural-prysvyacheniy-geroyu-yuriyu-rufu/#> (дата звернення: 10.03.2023).

4. Пилипенко С. Війна закінчиться, а мій мурал буде тут. Художник з Маріуполя Дмитро Вовк про нову роботу. 14.10.2022. URL: <https://svoi.city/articles/243522/hudozhnik-dmitro-vovk-z-mariupolya-stvoriv-mural-povernennya-dodomu-u-lvovi> (дата звернення: 10.03.2023).

5. Прикордонник прощається з коханою: художник із Франції створив у Львові зворушливий мурал. 13.01.2023. URL: <https://kanal-dom.tv/prykordonnyk-proshhayetsya-z-kohanoyu-hudozhnyk-iz-francziyi-stvoryv-u-lvovi-zvorushlyvyj-mural/> (дата звернення: 10.03.2023).

6. Садловська К., Дейнека О. Мурал воїну та поету Юрію Руфу. У Львові оголосили збір, аби намалювати стінопис. 27.07.2022. URL: <https://suspilne.media/265068-mural-voynu-ta-poetu-uriu-rufu-u-lvovi-ogolosili-zbir-abi-namaluvati-stinopis/> (дата звернення: 10.03.2023).

7. Стріт-арт по-львівськи: топ 5 муралів із портретами відомих українців. 28.10.2021. URL: <https://zahid.espresso.tv/strit-art-po-lvivski-top-5-muraliv-iz-portretami-vidomikh-ukraintsiv> (дата звернення: 10.03.2023).

8. У Львові відкрили мурал на честь Василя Сліпака, а в Києві презентують пісню про нього. 29.06.2020. URL: https://tvemisto.tv/news/u-lvovi-vidkryly-mural-na-chest-vasylya-slipaka-a-v-kyievi-prezntuyut-pisnyu-pro-nogo-video_110907.html (дата звернення: 10.03.2023).

9. У Львові на школі з'явився патріотичний мурал. 26.10.2021. URL: https://tvoemisto.tv/news/lvivski_shkolyari_stvoryly_mural_na_natsionalno_patriotychnu_tematyku_124450.html (дата звернення: 10.03.2023).

10. У Львові створили мурал, присвячений продовольчій безпеці в умовах війни. 09.08.2022. URL: <https://www.prostir.ua/?news=u-lvovi-stvoryly-mural-prysvyachenyj-prodovolchij-bezpetsi-v-umovah-vijny> (дата звернення: 10.03.2023).

11. У Львові створили поетичні мурали з віршами воїнів АТО. 28.12.2015 р. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/u-lvovi-stvorili-poetichni-murali-z-virshami-voyniv-ato-562990.html> (дата звернення: 03.03.2023).

12. У Львові створюють мурал, присвячений Маріуполю. 13.10.2022. URL: <https://www.0629.com.ua/news/3478653/u-lvovi-stvoruut-mural-prisvacenij-mariupolu-foto> (дата звернення: 10.03.2023).

13. У центрі Львова з'явився новий мурал. 16.05.2022. URL: https://tvoemisto.tv/news/u-tsentrilvova_zyavyvsya_novyumural_fotofakt_132370.html (дата звернення: 10.03.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-62>

Маліцька А. Д.,

*здобувачка третього науково-освітнього рівня
кафедри української літератури та компаративістики
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

ПРИЗМ ЗБІРКИ ПАВЛА ВИШЕБАБИ «ТІЛЬКИ НЕ ПИШИ МЕНІ ПРО ВІЙНУ»

Сьогодні мілітарна поезія посідає вагоме місце в українському літературному процесі. На думку О. Мимрука, волонтерські й комбатантські твори стали поширеними ще з 2014 року, однак після 24 лютого 2022 року «тема російсько-українського конфлікту стала однією з наріжних для усієї української літератури» [6]. Однак через стихійну природу та відносно недавню появу мілітарна поезія досі залишається малодослідженою у літературознавчих студіях.

Серед визначних подій в українській літературі після 24 лютого – публікація збірки поезій «Тільки не пиши мені про війну» Павла Вишебаби. Під час Революції Гідності поет був працівником прес-центру Штабу національного спротиву, а також півтора роки працював у прес-службі Кабінету міністрів – керував комунікацією між